

1924 a před podáním žaloby (na př. o zákon z 10. prosince 1918).

Příliš spolehlivé toto argumentum nebude, hledíc k vadné skladbě § 9 výše vylíčené. Vším způsobem nelze však argumetovati z § 9 a contrario jinak, než jak níže je psáno, to jest:

Poněvadž § 9 odst. 1 prohlašuje za nepřípustné určité žaloby po iané po tom, co zákon nabyl účinnosti, nelze tvrditi že by takové též žaloby byly nepřípustny, byly-li podány před tím, než zákon nabyl účinnosti. Naproti tomu tím, že kterákoli z těchto žalob byla podána před tím než zákon nabyl účinnosti, není nic řečeno o tom, zda-li bude úspěšná. Jestliže podle ustanovení starších zachovaných v platnosti a podle ustanovení nových (v tomto případě by mohlo jíti jen o zák. 10. prosince 1918), nárok žalobcův neexistuje, nepřidává tomuto žalobci § 9 pranic a žaloba bude zamítnuta rovněž, nikoli arci proto, že byla podána pozdě (po účinnosti zákona), nýbrž proto, že nemá fundatam intentionem in iure.

Poněvadž pak jsme konstatovali, že § 2 zák. z 3. července 1924, tím méně pak zákon z 10. prosince 1918, nedávají žalobcům nárok na vydání svěření ani na privilegované čekatelství, nelze takové nároky vyvésti ani z § 9. odst. 1.

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Do výroku, že nastává ztráta práva volebního dle 4. odst. §u 3 zákona ze dne 18. března 1920 čís. 163 sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 18. března 1920 čís. 163 sb. z. a n., nebo proto, že takový výrok nebyl vynesen, lze si stěžovati pouze odvoláním.

Praxe Nejvyššího soudu není jednotná v otázce, jakým opravným prostředkem jest odporovati výroku, že nastává ztráta práva volebního dle zákona čís. 75/1919 ve znění zákona čís. 163/1920. Kdežto rozhodnutí ze dne 13. listopadu 1922 čís. j. Kr I 1042/21, uveřejněné ve sbírce pod čís. 999 vyslovuje zásadu, že do výroku toho lze si stěžovati pouze odvoláním, pokládá se

v pozdějších rozhodnutích i opravný prostředek zmateční stížnosti za přípustný.

K odstranění této neshody byla věc z příkazu prvního presidenta Nejvyššího soudu předložena k rozhodnutí plenárnímu senátu, jenž zodpověděl spornou otázku právní větou shora uvedenou z těchto důvodů:

Zákon ze dne 31. ledna 1919 č. 75 Sb. z. a n. o řádu volení do obcí republiky Československé stanoví v § 3 č. 4 úchytku od práva dotud platného. Dosud nastávala ztráta práva volebního sama sebou již mocí zákona při odsouzení pro jakýkoli zločin t. zv. nepolitický a pro určité přestupky a přečiny (přestupky krádeže, zpronevěry, podílnictví na krádeži a zpronevěře, podvodu, přečin lichvy dle § 1 zákona z 28. května 1881 č. 27 ř. zák., přečin a přestupek zákona o maření exekuce ze dne 25. května 1883 č. 78 ř. zák., přečiny §§ 3, 7, 8 a 10 zák. o ochraně voleb z 26. ledna 1907 č. 18 ř. zák., přečiny lichvy dle cis. nař. z 12. října 1914 č. 275 a přečin a přestupek předražování dle cis. nař. ze 24. března 1917 č. 131 ř. zák.). Zákon shora uvedený váže ztrátu volebního práva na další podmínku, že takový čin trestný byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Bylo pak přikázáno soudům, aby v každém jednotlivém případě zkoumaly, zda okolnosti, za kterých čin byl spáchán, a pohnutky, jež pachatele při činu vedly, jsou takového rázu, aby pachatel byl vyloučen z práva voliti. Nedostavuje se proto ztráta práva volebního nyní ve všech případech, kde dosud nastávala, nýbrž jen tehdy, nalezeno-li na ni výrokem soudcovským a to po rozhodnutí o otázce viny.

Otázku opravných prostředků proti rozhodnutí soudu o ztrátě práva volebního a proti výroku, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, zákon uvedený neřešil. Nutnost výslovného řešení otázky té uznal zákon ze dne 16. května 1919 č. 263 Sb. z. a n., a to v úvaze — jak důvodová zpráva vládního návrhu, tisk 695 uvádí, — že ohledně opravných prostředků není dobře možno užití ustanovení trestního řádu, poněvadž ta určitě vymezují případy, ve kterých lze opravných prostředků užití, a mezi ně rozhodnutí o ztrátě práva volebního ani výkladem se zařaditi nedá. Ustanoveními trestního řádu jsou nepochybně míněny §§ 280, 281, 283, 343, 344, 345, 363 a 364 tr. ř.

Dále uvádí táž důvodová zpráva, že »co do jiných (scil. než porotních) soudů má býti užito za účelem zabezpečení co největší ochrany obžalovaného odvolání, ježto připouští meritorní přezkoumání«.

Z těchto vět důvodové zprávy jde způsobem nepochybným

na jevo, že zákonodárce chtěl proti výroku, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných a že nastává ztráta práva volebního, nebo proto, že takový výrok vyneseno nebyl, ač to žalobce navrhl, připustiti jako opravný prostředek jen odvolání.

Tento úmysl zákonodárcův, vyplývající již z motivů zákona, došel však zejména výrazu i v zákoně samém. Stanoví č. II. zákona čís. 263/1919 jednající o případech, kde byl rozsudek vydán před účinností tohoto zákona v odst. 3: »V případech, kde výrok, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných a že nastala ztráta práva volebního, do rozsudku byl sice pojat, ale odsouzenému byly opravné prostředky proti tomuto výroku odepřeny, budiž odsouzený uvědoměn, že má volnost užití práva odvolání podle tohoto zákona a že běží pro něj lhůta odvolací od nastalého uvědomění; prostředek opravný, jehož snad užil, který mu však nebyl dovolen, buď nyní vyřízen jako odvolání podle tohoto zákona.« Tedy: i když odsouzený podal zmatečnou stížnost, která mu však byla odepřena, pokud se týče, která mu nebyla dovolena, měl býti uvědoměn, že má volnost užití práva odvolání, pokud se týče měla podaná snad zmatečná stížnost býti vyřízena jako odvolání. Toto ustanovení nebylo by bývalo možným, kdyby byl zákonodárce chtěl připustiti též zmatečnou stížnost, neboť tu by byl v případech právě zmíněných musil odsouzenému vyhraditi nejen odvolání, nýbrž po případě i zmatečnou stížnost, pokud se týče stanoviti, že podaná snad zmatečnou stížnost má býti nyní vyřízena jako zmatečnou stížnost (ne jako odvolání).*)

Z toho, co řečeno, však plyne, že tu vůbec nejde o tentýž opravný prostředek, jenž trestním řádem v § 283 do výroku o trestu jest stanoven, nýbrž že tu jde o samostatný, nový opravný prostředek, o samostatné právo odvolací, jež, jsouc předmětně rozdílné od odvolání trestního řádu, nezakládá se na § 283 tr. ř., nýbrž na zvláštním ustanovení zákona č. 263/19.

Tím však pozbývají půdy důvody uváděné pro přípustnost opravného prostředku zmatečnou stížnosti, jež hledají hlavní oporu v tom, že zákon č. 263/1919 se odvolává na první odstavec § 283 tr. ř., kde se výslovně cituje zmatečnou důvod § 281 č. 11 tr. ř. **)

*) Poznámka redakce: Nejvyšší soud přihlíží, že zákon č. 263/19 nemohl odsouzenému zmatečnou stížnost vyhrazovati, když se práva zmatečnou stížnosti vůbec nedotkl. Měl-li by tudíž odsouzený právo podati zmatečnou stížnost po účinnosti tohoto zákona, měl by je zajisté i před jeho účinností, když zákon nepřinesl žádné změny.

**) Pozn. red. Že zákon č. 263/19 stanovil samostatný, nový opravný prostředek, je nesporné, jinak by nová ustanovení o odvolání

§ 283 tr. ř. připouští odvolání toliko ve dvou případech, a to do výroku o trestu a do výroku o soukromoprávních nárocích; vsuvka první věty: »pokud tu není zmatečného důvodu § 281 č. 11 tr. ř.« vztahuje se toliko a výlučně k výroku o trestu, jak ze stavby věty té jasně plyne. Nový zákon, jednající o ztrátě práva volebního, v § 1, jenž za druhý odstavec § 283 vsouvá nový odstavec 3, ustanovuje nový případ, kdy odvolání může býti podáno; tím vyslovuje toliko, že kromě obou v prvním odstavci § 283 tr. ř. uvedených výroků jest nyní přípustno odvolání i do výroku o ztrátě práva volebního. Dodatek shora zmíněný »pokud tu není zmatečného důvodu § 281 č. 11« patří i nadále toliko k výroku o trestu. Nelze tedy z toho ničeho dovozovati pro přípustnost zmateční stížnosti i do výroku o ztrátě práva volebního.

Jest ovšem připustiti, že zákonodárce nevyloučil opravný prostředek zmateční stížnosti výslovně tak, jak to učinil na př. zákon ze dne 11. července 1913 č. 143 tr. ř., jímž byl do § 283 tr. ř. vsunut odst. II., týkající se započtení vyšetřovací vazby do trestu. Než to by nebylo na závadu, když — jak shora dovozeno — úmysl zákonodárcův jest jinak zcela patrný.*)

Z výsledků předeslaných úvah plyne správnost věty úvodem vytčené, a bylo by ještě podotknouti toto:

To, co uvedeno, platí nejen o výroku o ztrátě práva volebního, nýbrž také o výroku, že čin byl spáchán z pohnůtek nízkých a nečestných, avšak jen tehdy, když jde o rozsudky jiných soudů než porotních. Pokud totiž jde o řízení porotní, stanoví § 2, shora citovaného zákona, že výrok, byl-li čin trestní spáchán z pohnůtek nízkých a nečestných, jest předmětem otázky na porotce. Proč porota uznala na výrok ten, vymýká se přirozeně přezkoumání soudem, a nezbude tedy zde jiného opravného prostředku, než zmateční stížnost, stalo-li se ovšem porušení ve směru formálním, vytčeném v trestním řádu. Z toho

neměla žádného smyslu. Tato skutečnost nemůže však zastříti, že se zákon výslovně dovolává prvního odst. §u 283 tr. ř.

*) Pozn. red. Je rozhodno především znění §u 283 tr. ř. doplněného zák. č. 263/19. A tu vyplývá ze srovnání odst. II. a III. tohoto §u per argumentum a contrario, že odvolání nemělo býti stanoveno jako výlučný opravný prostředek proti výroku o ztrátě volebního práva. Zákon praví v II. odst., že pokud jde o započtení vazby, možno proti výroku o trestu podati jen odvolání. Naproti tomu připouští odst. III. jen odvolání podle odst. I., totiž není-li tu důvodu zmatečnosti podle §u 281 č. 11 tr. ř. Důvod zmatečnosti pak zde bude tehdy, byl-li porušen striktní předpis zákona, neodvislý od volného uvážení (byla-li vyslovena ztráta volebního práva, kde ji zákon nepřipouští). K témuž výsledku dospěl de lege ferenda Herrnrätt v práci o 4. otázce III. sekce druhého sjezdu československých právníků, str. 13—14.

důvodu zákon uvedený neobsahuje žádného doplnění trestního řádu, poněvadž dle znění příslušných ustanovení trestního řádu jest opravný prostředek zmateční stížnosti připuštěn do výroku poroty nejen v otázce viny, nýbrž vůbec.

Plenární usnesení ze dne 23. září 1924 čis. pres. 166/24.

Skutečnostmi po rozumu 2. odstavce §u 1330 obč. zák. jsou nejen události, nýbrž i osobní vlastnost, tudíž i náchylnost a pohotovost k činům přičícím se zákonu nebo dobrým mravům.

Žalobce Richard P., chef inž. u firmy A. K. zažaloval obchodníka F. Z. pro výrok, který učinil žalovaný o žalobci vůči kancelářskému úředníku firmy A. K., Jaroslavu R.: »To jsem si ale hned myslil. Je dobře, že jste předešel inž. P., neboť kdybych chtěl, byl by u mne již zítra.« Zmíněný úředník firmy A. K., Jaroslav R., nabízel se totiž tehdá žalovanému, že by mu prokazoval jisté služby prozrazováním obchodního tajemství firmy.

Žalobce domáhá se rozsudku, že žalovaný jest povinen odvolati nařčení jakoby žalobce, kdyby žalovaný chtěl, byl s to prozraditi obchodní tajemství svého zaměstnavatele konkurenci, odvolání toto v pražských denících uveřejniti na svůj náklad a nahraditi útraty sporu.

Soudce prvý pokládaje inkriminovaný výrok na podkladě řízení průvodního za zjištěný, v y h o v ě l žalobě. Odvolací soud z m ě n i l rozsudek ten a zamítl žalobu, nepokládaje zažalovaný výrok, i kdyby byl zjištěn, za způsobilý, aby odůvodnil po rozumu § 1330 obč. zák. žalobní návrh, směřující pouze k o d v o l á n í udánlivého nařčení.

Z textování § 1330 obč. zák., jak bylo III. dílčí novelou k obč. zák. zvoleno, plyne, že lze žádati za o d v o l á n í pouze v případě druhého odstavce § 1330, který předpokládá, že jde o rozšiřování s k u t e č n o s t í, jež jsou způsobilé, aby ohrozily úvěr, výdělek neb hospodářský zdar jiného. Žalobce však vůbec ani netvrdí, že by byl žalovaný ve výroku inkriminovaném r o z š í ř o v a l o žalobci s k u t e č n o s t í k o n k r e t n í, znění onoho výroku jest rázu zcela všeobecného, postrádá k o n k r e t n í c h s k u t e č n o s t í. — Žalobní petit obsahuje ovšem s k u t e č n o s t i, které však jsou pouhou konstrukcí žalobcovou, odvozanou z výroku onoho a vkládá do výroku toho skutečnosti, které v něm nejsou obsaženy. — Onen výrok jest jen dohadem, že by žalobce něco učinil, jest jen úsudkem, kritikou povahy ža-